

serbian

by *risto vasilevski*

poet, author and translator (serbia)

ОДЛОМЦИ ИЗ ПИСАМА

Муња

Кад си муњевито погођен у главу

Немој очекивати

Да ослушнеш тутњаву грома

1973

Онај који искушава

Ако сви имамо осећања

Онда нико није одиста песник;

Да би постали суштина

Ми искушавамо

1999

Простаклук

Нико ме не познаје

Толико добро као ја;

Али и поред тога, знам

Да себе познајем врло мало

1973

Милосрђе

Сећати се најмањег зла које си учинио другом,
Заборавити највеће зло које ти је учинио други
1977

Мач и перо

Узалудно је лаћати се мача
Онда када перо прати малер
1993

Пророчанство

Сваки је човек пророк
Живот почиње собом
као што га собом завршава
1988

Срећа

Уколико бисмо прихватили:
Политеизам, поштовање према земљи и прецима,
Источне религије, духовност,
Јудаизам, визије и константност,
Хришћанство, љубав и праштање,
Ислам, страст вере,
Лаицизам, разумевање и отвареност,
Хуманизам, унитарне тежње,
Онда бисмо били
Свакако најсрећнији
1990

Домовина

Је комад земље
Где живимо нашу слободу;
Може бити толико велика да укључи и Универзум,
Или толико мала, ограничена само нашом маштом
1990

Визија

... Схватајући да се час одласка њиховог остарелог вође приближава,
његови следбеници почеше да се врзмају око њега желећи да чују
његове последње савете:

Он рече:

Ослободите се материјалног, као што сам ја учинио када сам, као седмогодишњи дечак, једном сиромашном детету из махале поклонио своју вољену играчку, а оно је погрешило терајући ме да заборавим смисао поклона.

Ослободите се материјалног, онако као што сам ја учинио када сам, као седамнаестогодишњак, због пријатељства жртвовао своју љубав.

Ослободите се таквих познанства, онако као што сам ја учинио када сам, као двадесетседмогодишњак, престао да скупљам похвале које су ме водиле право у руке сујети, а не спокојству.

Ослободите се славе, онако као што сам ја учинио када сам, као тридесетседмогодишњак, схватио да слава није ништа друго него привиђење.

Ослободите се метафизичког посматрања, онако као што сам ја учинио када сам, као четрдесетседмогодишњак, истину поверио истини.

Ослободите се људскости, онако као што сам ја учинио када сам, као педесетседмогодишњак, упознао лицемерје људског понашања.

Ослободите се вама сличних и живите аскетски, као што сам ја учинио и, кад будете имали шездесет седам, нећете имати ни једног јединог пријатеља.

Ослободите се мисли, као што сам ја учинио када сам, као седамдесетседмогодишњак, престао да пишем и уништавам књиге које су ме удаљавале од природе.

Ослободите се ваших тела ако је то могуће, и једнога дана ћете моћи ослободити се живота који познајете, да би сте се интегрисали у оно што још увек игноришете...

1999

ОДЛОМЦИ ИЗ *ЕМАНЦИПОВАНОГ*

Дисање

(пре установљавања места и времена)

Нашао сам себе лагано дишући, пробијајући васељену, ону без граница и времена. Наставио сам да лутам онолико времена колико ми је дато да дишем и све јаче осећао живот, зато сам једва стигао да заиста будем део овог живота.

1995

Песма*(у пределу у коме живаљ поново стиче слободу)*

Сукобише се војске због неког предела; онда га напустише и та земља поче поново да стиче слободу; у сећању људи остаде само песма коју је испевао један генијалан човек који је покушао да помири завађене таборе. Али ни он није успео да својом песмом помири свирепе завојеваче. Све је било узалуд. Природа, међутим, и даље песму живота, о потамнелом уму и сили, разноси преко птица, дрвећа и потока.

1997

Поема*(у епохи ведрине понад обала Волге)*

Меморија једног народа води ме поеми непознатог аутора, у којој се каже:

*Сине мој,**Кад једног дана будеш чезнуо за мном,**Када, одлазећи, будем постао део света с оне стране света,**Живи свој пуни живот,**А кад дође на тебе ред и постанеш део оног света,**Потражи ме у хелији,**Где пребивам у празнини,**Наћи ћеш ме у слави,**С пером у руци, пред лицем папира,**У потрази за другим почетком*

1997

Стена*(у романтичном тренутку, у пустињи Гоби у Монголији)*

Претворио сам се у глуву стену, којој се нико никада није приближио. Кад су се двоје заљубљених срели у мојој близини, своју су љубав урезали у камен да би остало сведочанство о њиховој страсти.

1995

Савест*(сведочанство из времена рата)*

Требало је да сарађујем с једним човеком који ми је био одређен и, заједничким напрезањем, у жељи да надмашимо остале младе вршњаке, ослободили смо узде како идеализму наше младости, тако и славољубљу. Иначе, он је за начин живота одабрао политику, оно што утиче на опстанак, што омогућава да се постане угледан човек. Владао је као тиранин пун гордости. Кад сам га упитао зашто то чини и шта се

догодило с оним нашим идеализмом и, нарочито, шта се догодило са идејом да надмашимо друге, објаснио ми је да мора да чува оно што је стекао.

Истога дана је био потписан акт којим сам ослобођен своје даље обавезе.

1997

Онај што се вратио

(тамо где не постоји ни време ни простор)

И ево, мимо моје воље, вратио сам се тамо где не постоје ни простор, ни ствари које се могу осетити...

1997

Величанствени

Око ћелије Величанственог кружи смрт. Једнога тренутка, схватајући примеран живот старог човека, она заборави на Величанственог.

У космичкој акцији, Величанствени се стопио с природом, као сва друга бића пре и после њега, постајући део правде коју је веома дуго покушавао да схвати.

Породица и народ потрчаше са свих страна да великом човеку принесу последње уздарје. Једни су у његовој ћелији осећали леп мирис и приповедали о његовим особинама свеца. Други рекоше да су својим очима видели ореол светлости која је избијала из његове ћелије и прогласише га за профету.

Прворођени син његовог старијег сина, отворио је дедин тестамент и, да би га све придошлице чуле, прочитао га повишеним гласом:

„Читајте и расуђујте о моме животу и бивању на овом свету и сетите се да они нису били за већу хвалу од ваших живота, као што ни један од вас није важнији од другог. А ја нисам био ништа друго до тај други. Нисам био ништа друго до обичан човек, први из реда оних који су еманциповали мисао, али ја се надам да нећу бити ни последњи када је реч о спознаји, као ни први ни последњи међу онима ослобођеним.

Што се тиче дана када сам кренуо, он је био празник правога споја и ослобађања мога бића; када се ради о моме гробу, хтео бих да буде обичан, у мојој ћелији, са натписом на надгробној плочи: *овде почива један становник Зелене Долине*. А што се тиче моје ћелије, нека њена врата буду вазда отворена, као што су увек и била, и нек остану таква каква јесу, без икаквих поправки и улепшавања, све док их судбина у прах не претвори.

Драги моји, радујте се због мене, зато што онолико колико се буде простор проширио, крај простора ће бити шири, и онолико колико ће време бити дуже, атемпоралност ће бити дужа. И ма колико је снажна осетљивост, неосетљивост ће бити јача, и ма колико времетрајање постојања дуже трајало, непостојање ће бити дуже”.

1996

ОДЛОМЦИ ИЗ ИНТЕГРИСАНОГ

Чепркање

Из ноћи у ноћ затичем га док чепрка по ђубрету; пошто га опсујем, препустим га вољи његове судбине.

Потом вребам, очекујући појаву несрећника. У почетку током ноћи, онда у освит, најзад у сваком тренутку дана. Пошто се наш пријатељ уживео у ту своју улогу и, без оног стида на почетку, он настоји да практикује одређени ритуал и професионализам; стигли смо дотле да, кад смо последњи пут укрстили погледе, био сам ја, а не он, обузет стидом.

1999

Интегрисање

Сада, имајући у виду да су сведочење тужитеља и пледоаје одбране окончани, Бог-судија треба да узме реч и да до краја ћутње изрекне пресуду.

И, ево, као из мрачнога бездана, поче да куља нека светлост, заробљеник, али и простор слободе у исти мах. Преко ње, ћутња ме подстиче да упознам Бога-судију и саслушам пресуду. У складу с тим, затворених очију приступам без икаквог оклевања. Лажно ме огледало представља Богу-судији који изриче пресуду утемељену на људској савести чија је природа невиност; тек тада примећујем да се налазим пред самим собом, да се све супротности бришу и да се догађа интегрисање.

Ево ме, тако, у исти мах, и пред профетама и пред онима у невољи. Интегришем се са њима и у *њих*, у име Бога-судије и у *њега*, зато што сви ми имамо исту судбину; савест, фактички, није ништа друго до граница људског еквилибријума, а не изражавање безбројних начина

који могу да доведу до промене одлуке. Дакле, ево ме поново у свемоћи којој никада нисам престао да будем саставни део, у бићу и празнини које никада нисам напустио. Ево ме као интегративног дела свемоћи, од бића и празнине, јер после смрти неће ни бити речи о праху.

1998

Путник

Након једног боравка на земљи, пун носталгије у месту мог претходног живота, наставио сам лутање.

Живим непрекидно с мојим земаљским сећањима чак и после тог лутања. Лебдим тако, без икаквих проблема, у времену и простору.

Док напредујем на путу апсолутне спознаје и универзалне правде, у сталној потрази за обновом и свим оним што надмашује и што ће надмашивати човека, иза мене остаје нешто што ми пробија ум: оно о човеку, повезано с његовим свакодневним животом, с његовим унутрашњим бићем, с његовом слободом.

Јер, који би био смисао живота и смрти без човека? Каква би била логика свемоћи с њена два лица: спознаје и слободе?

А онда се упитам: зашто на земљи срећа није наклоњена човеку?

Сведочим да сам задовољан животом на оној страни, јер сам тамо доспео да бих био ја. Али шта се догодило с животом на земљи? Је ли могуће да се стање побољша?

Како бих могао то да обављам оданде где се налазим?

Само је смрт могла да поклопи: глад и похлепу, сан верника и храброга, схватање ученог и неуког. Само се смрћу, на самоме крају, успостави једнакост за све.

Без сумње, сиже моје преокупације је човек. Али, зар се и ја сам не налазим у фази потпуног интегрисања с Њим и са Васионом, с оне стране времена и простора, у животу и смрти? Сходно томе, зашто бих био забринут?

Ја сам онај који одлази од вас да бих то решио, ослобођен свакога исказа, писаног или ненаписаног. Ја сам онај који одлази, ослобођен ма каквог расуђивања, ограниченог или неограниченог. Ја сам онај који одлази, ослобођен људскости, проблема и свих мука. Ја сам онај који одлази, ослобођен и позива за еманципацију, према апсолутном познавању и универзалној правди. Путник и човек у исти мах, ослобођен од Бога Васељене. Путник и, на крају крајева, Бог Универзума, ослобођен, као што је ред, од Човека.

Ја сам путник; путник и човек, путник и Бог Универзума.

Ја сам онај ослобођени; слободни човек, човек и Бог Универзума.

1999

ОДЛОМЦИ ИЗ САЊАРА

Последњи

... У последњим тренуцима живота, сањар је, након једног зрелог размишљања, стигао до следећих закључака:

Бог се рађа, одраста, потом стари у памћењу људи. Они који га замишљају према властитом лику, мислећи да Бог креира човека само да би се забављао, кад дође на њих ред, одају се забави. Други, који у суштини страхују од Њега, то раде једноставно да би живели. У потрази за Богом, створеним према властитом лику, старећи у времену и простору и губећи се између природе и празнине, човек заборавља да се смрт приближава, и да ће га за трен потпуно интегрисати са својим захтевима, чак и ако га уопште и не тражи.

Човек, то умишљено биће, пошто наслути смрт, све више бива обузето страхом. Сходно томе, он не може да има приступ слободи и интегрисању брзином осталих елемената у природи и Универзуму. Њему остаје само обавеза да поново активира разум и асимилује та два појма.

Што се осталог тиче, сањајући касније живот, он мисли да је он идентичан са оним њему знаним, с тим што је сада вечан. Неће ли, у овом случају, бити једноличан? Неће ли човек постати сам Бог?

У потрази за вером, човек се ипак удаљава од оних сличних себи. У том случају, не би ли требало да се више приближи себи и човечанству преко њених великих вредности?

Што се тиче вере, она је најбољи појас за спасавање човека, али веома несигуран, тако да је жеља за делање у корист човечанства постао најбољи пут за то.

Не много даље од јуче, човек се поковавао природи ничим је не оштеђујући. Данас човек користи природу, стално је рањавајући. За сада он своје постојање штити историјском прошлошћу лагане еволуције. Да ли би то могао да учини и у једном свету који напредује све брже и брже?

Сањар најзад закључује да у будућности не постоји никаква шанса за свет који је постојано подељен унутар себе, уколико се узму у обзир разлике које одређују: раса, језик, територија, вера и догма; да тај и такав свет на окупу држи само похлепа, и да изван ње влада равнодушност према свим облицима хуманизма.

ИЗ ХИМНИ

9

Ја сам новорођени, млађи,
Онај старији, овековечење,
Ја сам отац, умор,
И мајка, и жетва

Ја сам беживотник, неспокојник,
Култура и жетва,
Добро и дар,
И зло и беда

Ја сам љубав и милост,
Мржња, незадовољство,
Нада и очекивање,
Судбина и срећа

Ја сам мисао, правда,
Вера и жеља,
Видовитост, видљиви,
И путујућа звезда

Ја сам живот и смрт,
Биће, непостојање,
Бог и бесмртност,
Целина и ништа

Ја сам човек
2000

11

Постојим, дакле јесам одговоран.
Постојиш, тиме саучествујеш.
Постојимо, постојимо,
Неки нас разлог везује,
Солидарност обавезује.
За боље и лошије
Неки нас дуг обавезује
2000

ОДЛОМЦИ ИЗ *АЛФЕ-ОМЕГЕ*

Колико изгубљеног времена

Уљуљкивати се илузијама
Надајући се неком сусрету или пољупцу;
Колико ли изгубљеног времена
Док си замишљао немогуће и сањао;
Колико ли изгубљеног времена
На земљи, мору, у ваздуху,
Желећи да се путује;

Боже! Колико једа
Због овог узалудног времена!
2002

Везано за живот

Пошто сам ухватио правац повратка
И почео да схватам и расправљам
Али не без смисла
Све више долазим до питања него до одговора
2002

Последње сузе

Теку ли, теку,
На растанку.
Јесу ли тужне и топле,
И примерене растанку?
Или веселе и мелодичне
Примерене еманципацији?
Само што потекоше последње,
Као млаз,
Ево тебе, с подстицајем да се обучем,
И ево мене који се облачим,
С неупоредивом радошћу

Певушим неку песму,
Песму о одласку коју нисам никада написао;
Певушим је први пут
Док ме снага издаје,

Последњи пут;
Певушим је у нади
Да ћу на њеном крају моћи да одем;
И ево ме, на поласку,
на врхунцу радости, пролазећи.
2002

ИЗ САГОВОРНИКА

Каин

Шта си то урадио, Каине, шта је човек направио од тебе? Убио си брата, или је он човек који те је оптужио за своју смрт пошто те је замислио у својој имагинацији?

Уколико је тачно да је Бог давао предност Авељу, а не теби, да је њему прихватио жртве, а твоје одбацио заједно с твојом љубављу према Њему, ако није приметио твој напор, спреман сам да твој слабашном бићу пружим олакшавајуће околности, како уму, тако и телу. Али, да је Авељ био онај који је тебе убио, упркос свим доказима љубави које би показивао према Богу, ја му то никада не бих опростио.
2002

Сажалење

Затичем је тамо, разапету. Затичем је поново тамо, док укопава жртву до смрти, да би спасла другог. Место за размену између нас двоје, јер смо један.
2002

Ветрењаче

Тражим те одавно, Сервантесе, али налазим само Дон Кихота, Росинантиног јахача, на путу ка ветрењачама, у пратњи свог верног друга Санча, на магарцу.

Од Дон Кихота правиш бесмртника, о, драги, Мигуеле, у духу и имагинацији људи, и то тако добро, зато што те ја замишљам у потрази за неком другом авантуром твога јунака који си, у ствари, ти.

Откривање Дон Кихота и Санча је наша, наша заједничка авантура, моја и твоја.
2002

Даг

Био си друга личност која је стигла да буде секретар Организације уједињених нација, Хамаршелде. Дошао из Шведске, земље која већ

одавно не зна шта је рат, имао си мисију, колико се то могло, да учврстиш мир у свету. Човек на правом месту, радио си успешно. Колико је тужно и ружно сада, када се погледа та иста Организација која је постала стегоноша једностраности и једноумља!
2002

Синови

Гле, твоји синови, Џорџе Вашингтоне, ослободиоце Сједињених Америчких Држава, који си се часно и с мером борио за неко боље сутра, после два века од твог одласка, упркос пређеном путу од тада, твоји синови освајају простор до Марса, трагајући за воденим просторствима, остављајући изобиље воде која се налази на земљи да буде предодређено за загађивање, и осуђујући милионе лјудских бића да буду искључени из наследства и да умру од жеђи.

Јесу ли то твоји синови које си прижелјкивао, о, Джордџе Вашингтоне!?
2002

ОДЛОМЦИ ИЗ СЕЋАЊА

Из Увода

Сине мој,

Колико ми је само пута твој деда понављао да су га убиле бројке, желећи тако да каже да га је његов посао везан за администрацију, што претпоставља сигурну руку рачуновође, удаљио од писања.

Што се, пак, мене тиче, хоћу да ти кажем, да су мене слова још лакше оборила, зато што сам их ређао највише тамо где им није било место, на пример, у мноштву књижевних дела. Очигледно је да су се показала корисним и постала јако допадљива. Али она су ме удаљила од књижевних дела, јединих која чине ризницу стваралаштва.

О, ти што си у потрази за ослобођењем,

Знај да свако људско биће има своје корене којима треба да се дичи, без обзира на то какви су, под једним условом: да чувају квалитет, да се одрекну мана.

Твој је корен сишао до праха профета, апостола и светаца; ја не бих да говорим само о њима, а неки од њих су добро познати, него, у истој мери и о профетама, апостолима и свецима, који су пуни спознаје и културе, као и о свима онима који свој живот живе у духу са својим временом.

Твоји корени, сине, налазе се на Оријенту, центру Земље:

Арамејци, који су могли наћи Бога јединога, ЕЛ, дали су ти име, зато што је Нааман Његов слуга. Кад је реч о Нааману из Сирије, поглавару арамејске војске, он је био лечен од лепре у деветом веку пре Христа, лечио га је профет Елисеј, купајући га седам пута у води реке Јордан.

Али и више од тога, арамејски је био и Христов језик.

У истој мери ти си и син Феникије, земље Кананејенаца, измислилаца писма, достигнућа које нису дуго сачували, јер су избаштинили туђу цивилизацију и изгубили идентитет.

Истовремено, ти си и син Арапа, који су остали непроменљиви у схватању правде о којој говоре славне чињенице које су сада замагљене и за које постоји само мала нада да ће некада заживети.

Ти си и син Либана, чији је успех примерен нивоу појединца, али не и нације, због меркантилизма који те је сасвим обузео.

Ти си, на крају, син оријенталне Цркве, која је има своје корене у Историји, ма како била подељена, и чији певачи псалама, из дана у дан узвикују химне у славу Бога.

Буди поносан на све то, о, сине мој, све то преузми на себе и стално имај на уму, јер ти си истовремено и син тренутка и син читавог човечанства.

И не заборави да си син породице чији чланови нису никада угњетавали никога. Јер је човеку довољно да живи само свој живот и да никога не угњетава, у буквалном смислу речи. Боље је да има мирну савест чак и у затвору у који је доспео неправедном пресудом, него немирну, зато што се неправедно радује слободи...

1998

الثقافة بالمجان

Ath-Thaqafa bil Majjan

Série littéraire gratuite établie et dirigée depuis 1991 par
Free of charge literary series established and directed since 1991 by
Serie literaria gratuita establecida y dirigida desde 1991 por
Naji Naaman

najinaaman
an-najiyyat

AN-NAJIYYAT

النَّجِيَّات

© *Tous droits réservés* – All rights reserved – *Todos los derechos reservados* – الحقوق محفوظة
Maison Naaman pour la Culture & www.najinaaman.org